

L'Associació cultural Silene, dedicada al foment dels valors culturals i espirituals en la conservació de la natura, ha examinat atentament la documentació del **Pla Rector d'ús i gestió de l'àmbit marí del Parc Natural de Cap de Creus**, que és a informació pública i, en temps i forma deguda, manifesta el següent:

RECORDA que l'Associació Silene va promoure, conjuntament amb Europarc-España, l'elaboració i la publicació de «*Patrimonio Inmaterial. Valores culturales y Espirituales. Manual para su integración en las áreas protegidas*» ara fa justament deu anys, i que des d'aleshores ha treballat sempre en aquest camp, tant en l'àmbit català com internacional, al si de la UICN.

CONSIDERA que el PRUG de l'àmbit marí és una necessitat imperiosa i urgent pel Parc Natural de Cap de Creus, que ha estat desvalgut en aquest sentit des de la seva creació, motiu pel qual insta a avançar-ne la tramitació, l'aprovació i l'aplicació, tant aviat com sigui possible.

CELEBRA de l'àmbit marí del Parc Natural de Cap de Creus tingui un objectiu específic (el 5^è) dedicat a 'Contribuir a la conservació del patrimoni cultural material i immaterial' perquè conserva espais litorals d'una alta integritat natural, amb un silenci, soledat, bellesa, harmonia molt escassos al litoral de Catalunya, colonitzat majoritàriament pel turisme de masses.

REMARCA

- 1. L'omissió dels valors espirituals en la definició de l'objectiu 5.** Quan diu que el propòsit és 'Contribuir al manteniment i la millora dels elements materials o immaterials que presenten un interès cultural' caldria afegir-hi espiritual, d'acord totes les recomanacions d'UICN que es relacionen més avall. Crida l'atenció el fet que el concepte de patrimoni espiritual o de valor espiritual és absent de tots els documents examinats.
- 2. La manca d'identificació tipològica del patrimoni cultural immaterial, unida a la manca de valoració de les tipologies més rellevants,** per justificar les mesures necessàries per conservar-los o restaurar-los, allà on ja han estat degradats o afectats.
- 3. La manca d'identificació espacial dels espais marins amb més interès cultural intangible i espiritual en els plànols informatius i de zonificació.**
- 4. La manca de regulació orientada a garantir la conservació d'aquests valors,** en contra d'aquelles pressions o amenaces que els afectem actualment, o que és previsible que ho facin durant la vigència del PRUG, ateses les tendències que s'han desenvolupat en els darrers anys.
- 5. La manca d'actuacions orientades a mantenir, recuperar o potenciar aquests valors culturals i espirituals** que tenen el potencial d'esdevenir valuosos aliats de la conservació d'aquest espai natural tant excepcional, sotmès a tantes pressions i amenaces.

Les mancances assenyalades en els punts anteriors s'haurien evitat si s'haguessin considerat algunes de les recomanacions i directrius de la UICN, en la planificació, la governança i la gestió, concretament les quatre resolucions de l'Assemblea General de la UICN (2008 i 2016), i la recomanació de la Comissió Mundial d'Àrees Protegides (2003), que recull la taula següent:

Any	Codi	Títol anglès
2003	Rec. -13	Integrating Cultural and Spiritual Values in the Strategies, Planning and Management of Protected Natural Areas.
2008	Res. 038	Recognition and Conservation of Sacred Natural Sites in Protected Areas.
2008	Res. 4.099	Acknowledging the need for recognizing the diversity of concepts and values of nature.
2016	Res. 033	Recognizing cultural and spiritual significance of nature in protected and conserved areas.
2016	Res. 064	Strengthening cross-sector partnerships to recognize the contributions of nature to health, well-being and quality of life.

Així com les directrius relatives a la planificació i la gestió de: Verschuuren B. et al (2021). ***Cultural and spiritual significance of nature. Guidance for protected and conserved area governance and management.*** Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 32, Gland, Switzerland: IUCN.

I també les recomanacions relatives a la planificació, l'ús públic i la gestió de: Mallarach, JM, E. Comas & A. de Armas (2012) ***El patrimonio inmaterial: valores culturales y espirituales. Manual para su incorporación en las áreas protegidas.*** Serie de manuales EUROPARC-España. Editat per la Fundación Fernando González Bernáldez. Madrid.

CONSEGÜENTMENT, PROPOSTA

1. Descriure i caracteritzar les tipologies del patrimoni immaterial més notables: els estètics o perceptius, històrics i espirituals. Entre les primers destaquen el silenci, la bellesa i la tranquil·litat indispensables per un acostament profund i conscient a la natura. Entre els segons, els llocs vinculats o adjacents a indrets sacralitzats del litoral -amb independència de l'època que siguin. Els valors d'aquest patrimoni són diacrònics, és dir, s'han de conservar al llarg del cicle diari i anual, la qual cosa implica que el PRUG hauria d'adoptar totes les mesures que s'escaiguin per evitar les pressions i els impactes negatius que els poden afectar, tal com els capteniments agressius, els sorolls motoritzats, els elements dissonants, o la contaminació lumínica.

2. Plànols informatius i de zonificació del PRUG: identificar i integrar tots els elements d'interès cultural intangible i espiritual que en siguin mereixedors. En aquest sentit, escau esmentar alguns treballs realitzats els darrers anys, com ara:

- a) «*Diagnosi del patrimoni intangible i espiritual del Parc Natural de Cap de Creus. Inventari d'elements i recursos per a la seva incorporació a l'hora de programar activitats dins el Parc Natural de Cap de Creus*» (Edgar Tarrés, 2020).

b) “*Un acostament profund a la natura de Cap de Creus. Propostes i actuacions*” (Josep Gomis, 2017), que aporta una interessant anàlisi, que seria bo desenvolupar i completar.

c) Altres espais indrets litorals sacralitzats en èpoques prehistòriques (megalítiques) o històriques (romana i cristiana) tal com camins de pelegrinatge o indrets eremítics litorals.

2. Revisar la normativa del PRUG i completar-la, en tots els aspectes que s'escaiguin, per garantir la conservació dels valors culturals intangibles i espirituals, ateses les pressions i amenaces actuals o previsibles. Es troben a faltar, regulacions concretes que ajudin a assolir aquest objectiu. Tot seguit s'indiquen alguns exemples, relatius a la conservació o recuperació de la bellesa, calma i harmonia:

Article 6, apartat 6.2 es proposa canviar el redactat actual per un altre de l'estil de: “No es permet la instal·lació de cartells de propaganda ni d'altres elements artificials que trenquin l'harmonia del paisatge...”

Article 6.6.4, on s'exposa la necessitat d'evitar al màxim els sorolls mecànics al Parc, tant a la banda terrestre com la marítima, creiem que aquest valor hauria de ser prioritari i transversal, ja que és un bé essencial per a la salut integral de l'ésser humà i de la resta d'éssers vius.

Article 8, apartat 8.2/8.2e Deixant de banda les boies (de les quals ja es parla en altres apartats) el fet de donar prioritat a la senyalització interpretativa, sembla contradictori amb la conservació de la bellesa, naturalitat i harmonia de l'àmbit marí. Consegüentment, es proposa modificar el redactat o suprimir-lo.

Pel que fa al Règim d'usos:

Article 16: Manca una referència explícita als fondejos permanents de temporada. Proposem un redactat de l'estil de: “La instal·lació de boies per amarrament de temporada a les aigües del Parc Natural resta prohibida -tret de la badia de Portlligat- i que sigui sempre amb morts ecològics per limitar els impactes negatius al fons marí.

Secció 2: Busseig: Es proposa limitar el nombre d'embarcacions, amb màxims diaris basats en el principi de precaució, amb criteris de simultaneïtat en el nombre d'immersions Així mateix es proposa limitar les zones on hi és admès, així com les èpoques i el nombre màxim d'immersions, alhora que s'estableixen els sistemes de control adients, per evitar impactes negatius.

Secció 5: Pesca recreativa. La limitació d'empreses dedicades a la pesca recreativa (*charters* de pesca) resulta insuficient si no es defineix la seva mida i el nombre d'embarcacions autoritzades. Es proposa autoritzar una sola embarcació per empresa, i s'adoptin els mecanismes de control per fer-ho efectiu. A més es proposa explicitar la prohibició de pescar espècies com el mero, corball, llobarro...en tota la durada del PRUG.

Secció 6: Nàutica recreativa. *Article 33. Disposicions específiques.* La prohibició de l'accés de les motos d'aigua i la restricció de l'accés de les embarcacions de motor al Parc natural de Cap de Creus és plenament congruent amb els valors del patrimoni immaterial: dificulten els espais de contemplació i de silenci de l'entorn i dificulten la percepció dels sons de la natura, a més del risc d'accidents i la inseguretat que genera a la resta d'usuaris.

El punt 2.2, quan demana que les empreses de lloguer d'embarcacions facin una exposició inicial als seus clients informant dels valors naturals i de navegació i fondeig, es proposa que també informin dels valors del patrimoni immaterial: calma, silenci, harmonia, bellesa, etc. i que els facin veure la importància de respectar-los, per assolir una experiència d'alta qualitat

Secció 10. Infraestructures: Es proposa que totes les boies de fondeig tinguin morts ecològics, amb un sistema de reserva de places (*on-line*) gestionat pel parc i degudament vigilat en les temporades amb més afluència.

Secció 11. Investigació. *Article 43. Programa de Recerca.* Es proposa afegir recerca relativa al patrimoni immaterial, i els seus valors associats, vinculant-los a la salut integral (física, mental i espiritual)

Secció 12. Educació ambiental. Article 45. Es proposa que el programa de comunicació i d'educació ambiental doni el tractament que li és degut al patrimoni immaterial i els valors cultural i espirituals associats, així com el concepte de salut integral interdependent (One Health), Recepta blava, etc.

Annex 1, apartat 1.3, mapa de zones de no fondeig: Es proposa ampliar les zones de no fondeig (cala Jòncols, cala Murtra, cala Cativa-Cala Fornells, cala Taballera, cala Galladerra-cala Prona-s'Arenassa..). i explicitar que les restriccions no només serveixen per salvaguardar llocs d'interès per al patrimoni natural (com les fanerògames marines) sinó també per preservar valors del patrimoni immaterial: la calma, el silenci, i per tant tots els usos contemplatius i meditativs associats a aquests singulars espais naturals marins.

Disposició transitòria segona: Parla de "taula de governança científica que preveu el programa d'actuacions del Pla", però a l'article 47, on apareix la llista de taules de governança previstes, no hi figura. Es proposa afegir-la-hi i assegurar que els experts en patrimoni immaterial hi siguin degudament representats.

3. Revisar el Pla d'actuacions del PRUG i afegir accions escaients per mantenir, recuperar o potenciar els valors culturals i espirituals del patrimoni immaterial que tenen el potencial d'esdevenir valuosos aliats de la conservació de l'espai natural. Per exemple:

- *LA O2. Millora del coneixement:* Es proposa incloure, entre els aspectes on cal millorar el coneixement, el patrimoni immaterial, atès que un dels objectius del PRUG conservar-lo i enlloc del PRUG apareix caracteritzat. La cartografia i el seguiment del silenci de sorolls mecànics o humans, que caldria elaborar conjuntament per la part terrestre i marina, en podria ser un exemple -seguint l'exemple del que va fer el Parc Natural de Montsant.

- *Línies A.4.2 i A.4.3. de difusió i promoció turística:* Trobem, qüestionable que en un espai natural tant concorregut com és el Parc Natural de Cap de Creus, en una costa tant pressionada pel turisme de masses com és la Costa Brava, es prevegin destinar tants de recursos econòmics a la difusió i promoció turística (pitjor pel fet de ser centrada en les reserves naturals parcials), quan ja hi ha tants d'actors públics i privats que destinen ingents recursos econòmics i humans a la promoció turística, començant pel Patronat Costa Brava. Es proposa que aquests recursos siguin destinats a preservar i restaurar els valors del patrimoni immaterial esmentats anteriorment.

- *LA.06 Educació ambiental :* Es proposa incloure en el programa el patrimoni immaterial, amb els corresponents valors culturals i espirituals, tant de manera teòrica com pràctica, amb experiències guiades de connexió profunda amb la natura, que promoguin la transformació interior.

- *A6.2 Promoció del curs de guies del Parc Natural,* especialment per a les empreses que treballen en l'àmbit marí del parc: Es proposa incloure en el programa el patrimoni immaterial, amb els corresponents valors culturals i espirituals, tant de manera teòrica com pràctica, amb experiències guiades de connexió profunda amb la natura, que promoguin la transformació interior.

- *LA.07 Promoció i valorització de l'espai natural protegit:* Es proposa que remarquin sempre el patrimoni immaterial i el seus valors principals, i relacionar-hi les limitacions d'usos incompatibles amb la seva conservació o recuperació.

A9.2 Establiment de convenis (o altres marcs de col·laboració i suport) amb centres de recerca i entitats naturalistes. Es proposa afegir entitats culturals (com Silene), que vetllen i aporten expertesa relativa als valors del patrimoni cultural material i immaterial associat al patrimoni natural.

A10.2 Avaluació de l'efectivitat del Pla. Es proposa incloure en l'avaluació el patrimoni immaterial i els valors culturals i espirituals associats, que la periodicitat no sigui superior als tres anys i que els resultats es facin públics.

OFEREIX

El seu assessorament i expertesa a l'equip redactor d'aquest PRUG per revisar i completar, amb la màxima agilitat, els documents del Pla d'acord amb les propostes realitzades que siguin acceptades.

DEMANA: Ser degudament informats de les decisions que s'adoptin respecte a tots el punts que s'han al·legat.

Josep Maria Mallarach, president de l'Associació Silene

Olot, a 13 de novembre de 2022